

Reuniunea învățătorilor

Apare odată în lună.

Proprietar editor : Reuniunea învățătorilor români dela școlile popor. conf. ort din protopopiatele arădane I—VII.	REDACTOR : PETRU VANCU învățator.	Manuscrisurile și corespondența se va trimite redact. în Magya- rád, iar abonamentele cassaru- lui I. Groșorean în Galsa-Világos
---	--	---

Comitetul de redacție: Iosif Moldovan, Iulia Groșorean, Dimitrie Popovici, Nicolae Ștef, Ioan Crișan, și Iosif Stanca, învățători.

Abonament: pentru Ungaria 5 coroane. — Străinătate 7 coroane.

Cuprinsul Nr. 3: Noul plan de învățământ și învățătorii confesionali — *P. Vancu*. Simplificarea materialului de învățământ — *g. n.* Trapezoidul (lecție practică). *P. Vancu*. Conferențele învățătoresți extraordinare — *Invățătorul*. Spicuri din revistele pedagogice. — *P. Vancu*. Informațiuni. — Poșta redacției.

Noul plan de învățământ și învățătorii confesionali români.

În urma legii școlare, care a intrat în vială încă în anul 1907 și asupra căreia acum, după sancționare, noi, cei subordinați, nu mai putem să zicem nici un cuvânt, — școlile noastre confesionale au intrat într'o fază nouă, iar învățătorii, în urma jurământului făcut pe baza acelei legi, au intrat într'o poziție foarte critică și puțin de invidiat. O mulțime de §§-i din aceea lege impune învățătorimei mari sarcini — remunerându-o în cele mai multe cazuri fictiv — fără ca cineva dintre cei competenți, de cari avem mulți, la timpul său, — când legea era numai proiect — să fi spus, că aceasta e o sarcină insuportabilă, dar fiindcă toți am făcut, legea a devenit lege întărită și avem să ne supunem fără a murmura.

§. 19 al legii școlare zice : »In școlile populare cu limba de propunere nemaghiară, ori beneficiază ajutor de stat ori nu, limba maghiară este a se propune în toate clasele după un plan de învățământ și într'un număr de oare, înainte stabilit de ministru de culte și instrucțiune publică *în conțelegere cu susținătorul de școală confesional*, în așa măsură, că un elev cu limba de propunere nemaghiară, după terminarea anului IV. de școală, să-și poată exprima la înțeles gândirile în limba maghiară, atât cu graiul, cât și în scris«.

Aceasta propoziție a adus după sine »Planul de învățământ«, obligat prin ordinațiunea ministerială de sub Nr. 120000 1908, care plan, presupunem că l-a primit mai fiecare învățător confesional. — Pe nevrute ni-se face, ca să ne întrebăm noi singuri pe noi, că oare — conform §-lui 19 al legii din chestie — au cunoștință autoritățile confesionale — interesate — despre apariția acelu plan? Dacă au, cunosc conținutul și forma de domiciliare al aceluia, prin care se regulează, ca fiecare școală — eventual învățător — câte oare are să propună limba maghiară și câte mai rămân pentru limba respectivă, eventual limba română? *S'a cumpenit bine, dacă se mai poate — că învățătorii noștri harnici barem, în ale școliei, ca până aci, și mai departe să poată satisface datorințelor ce se impun și cari, în cadrele planului, sunt foarte multe și cu largi înțelesuri și cu grele răspunderi — mai ales atunci, când nu te poți răzima pe nime și nu mai poți avea încredere în nime!?!?*

Invățătorul confesional român e lăsat cu planul în mâni, să facă ce vrea, fără să i-se spună, care e calea pe care trebuie să apuce, fără să facă greș, fără să se rostogolească pe povârniș; e lăsat în voia sorții, ca să propună din celea 25, eventual 30 oare săptămânale — de prelegere — 13 ori 21 sau (rar dacă sunt școli gradate cu 3 învățători) 26 oare de limba maghiară, rămânându-i și pentru biata limbă autohtonă câteva oare — cele din

urmă — împreunate cu oboseală mare și disgust de trudă și desperare.

Iată o chestie, care cere o deslegare grabnică și care se impune!

Dacă legea obligă, ca planul să se facă la înțeles cu autoritățile confesionale — atunci cum de a rămas limba susținătorilor de școale susținute cu mari sacrificii — numai pe parte din urmă? Iar dacă nu s'a făcut învoială, de ce nu ni-se face un plan nou de învățământ, strict pentru propunerea limbei române, pentruca să știm fiecare ce avem și cât avem să lucrăm!? Lăsați de capul nostru — dascălimea, neorientată și persecutată — ori va lovi școala de mal, ori sistemul confesional va face naufragiu!

Ni-se vor face imputări, pentrucă ne exprimăm astfel. Imprejurările și timpul în care trăim azi — dacă voim să rămânem oameni de omenie și mai departe — ne forțază să spunem sincer, ca cu doară, și lasă de azi pe mâne, nu mai putem ajunge departe. — Invățătorimea e desperată la culme, pentrucă nu poate satisface pretenșiunilor peste măsură exagerate — atât dintr'o parte cât și dintr'alta. Pe lângă acestea nime, dar nime pe lume, nu-i mai dă cuvânt de îmbărbătare, nici o ființă nu-i mai spune o vorbă sinceră de încurajare — ci o lasă cum a da Cel de sus.

Așa nu mai merge! Cei competenți au să facă răfuiala, să spună scurt: Nu suntem în stare să purtăm jugul, că e prea greu. *Susținerea școalelor, conform recerînțelor legii, pretinde o jertfă, care poporul nostru, sărăcit de atâtea dări, nu o mai poate purta, iar munca grea a învățătorilor noștri, noi nu o mai putem răsplăti numai cu vorbe...* Să se spună odată scurt: ori vrem să fim stăpâni la noi acasă peste lucrătorii noștri, ori iată stăpâne plătește-ți lucrătorii pentru lucrul ce ți-l prestează și care-l preținzi...!!

P. Vancu.

Simplificarea materialului de învățământ.

În starea critică, în care se află școalele noastre azi, apare ca ceva curios, a mai discuta chestia: e ori nu potrivit a-se predă toate obiectele de învățământ pe baza cărții de cetire? zic apare curios, pentru-că în stările de azi, în cari se află școala, ar trebui, să fim stăpâniți de gândul, cum să scoatem școala din încurcătura, în care a ajuns. Căci strămtoarea, în care a ajuns școala, face imposibilă activitatea ei normală. Aceasta ar fi afacerea, ce ar trebui, să ne preocupe pe noi în locul prim.

Încât însă chestia, cu titlul de sus, s'a pus în discuție și se discută mereu, ca o chestie, pe care n'o privește stările actuale ale școlii, caută, să nu ne subtragem dela discutarea acestei chestiuni importante.

Dl Boar, condus de acest gând, îmi răspunde la unele reflexiuni, ce le-am făcut unui articolu al dsale, în care trătează chestia amintită mai sus și în care și de astădată, ca și prima oară, stăruie cu multă căldură pentru predarea materialului, în școala poporală, pe baza cărții de cetire.

Cred și sum tare în această credință, că dl Boar stăruie pentru aceasta formă de predare în urma nemulțămirii, de care e stăpânit, pentru nesuccesul școlar de până aci. D-sa nu e mulțămît cu sporul școalelor de până aci. Și stăpânit de aceasta nemulțămire, ia refugiu la un sistem nou, pe care nu-l cunoaște, ci numai și-l închipuie; cu care n'a făcut experiență, dar leagă mari sperante de el. Uită însă, că nesuccesul de azi nu se poate atribui tocmai modului de predare, ci a tor cauze, cari își au izvorul lor în alte direcțiuni. Și numai delaturate acestea, vom putea apreenția deplin folosul și scăderile modului de predare independent de carte.

Modul acesta de predare lasă nedumerit pe dl Boar și îi inspiră temerea, că băiatul va uită cu timpul tot, ce a învățat. Se teme apoi, că nu se va dedă la perfecționare

proprie prin cetit. Eu cred, că părerea aceasta e nebăzată, pentru-că propriaminte menițunea cărții de cetit nici că poate fi alta, decât cetirea logică, ca scop principal. Și apoi acum e irelevant, că de ce natură e cuprinsul bucății de cetit. Vorba e numai, ca acela să fie ușor de apercepiat. Deci nu obvine *necesitatea*, ca acel material să fie luat tocmai din materialul vreunei discipline școlare.

Că băieții uită o mare parte din cele învățate, aceasta e adevărat, dar e și natural. Lucrurile, ce nu-l interesează pe individ, ori că nu-i mai obvin în viața de toate zilele, se dau uitării. Iar uitarea aceasta e proporționată cu mulțimea, cunoștințelor. Idei mai puține, dar bine apercepiate, se conzervă mai mult și mai bine în memorie și pururea se revoacă cu mai mare ușurință, ca cele multe, însușite mai mult în mod superficial. De altcum nu acela e scopul principal al școalei, ca băiatul să-și păstreze mulțimea cunoștințelor, după cum susține dl Boar, *ci dezvoltarea puterii de judecată*. Acesta e scopul suprem al școalei, la realizarea căruia trebuie să nizuiască fiecare învățator.

Omul vârstnic, care a trecut prin toate școalele, de sigur, că nu va mai ști învățările logaritmice și nici că va ști deslegă ecuațiunile, pentru aceea nime nu va îndrăzni a pune mai pe sus de aceasta pe absolventul de școală, căruia îi sunt în degete cunoștințele câștigate în școală. Și oare cine-l pune pe acela mai pe sus ca acesta? De sigur, că numai dezvoltarea puterii de judecată.

Cartea de cetit are menițunea, a deprinde pe elev în cetirea logică și estetică. Întocmirea cărților de azi stau ori nu în acest serviciu? Și dacă nu, cugeta dl Boar, că s'ar putea ajunge prin întocmirea proiectată de d-sa? Din motivele adunate de d-sa cu greu o pot crede. Și nu mai ales, când d-sa are mai mult în vedere partea materială, ca cea formală; un lucru ce nu se poate admite. Scopul formal nu se poate subordina celui material. Ba, putem zice, că scopul material propriaminte nici că ar fi întru toate scop, ci mai mult mijloc, pentru ajungerea scopului suprem: *scopul formal*.

Bucata de cetit, pentru a putea fi apersepiată, trebuie să fie scrisă la înțales și într'un stil atrăgător. Bine, dar cum vom putea scrie atunci o bucată de cetit, în care vom tractă o regulă din matematică? Înțaleg, că aceea să nu fie o zamă lungă fără nici un rost. Asemenea cum vom scrie o bucată de cetit, în care tractăm sunetul, în alta silabă; părau, râu, boltă; atom, molicolă, fenomen; litră, metru, kilogram; trapez, treiunghiu, fântână, cens etc. etc., ținând seama, a-se predă, numai cât se poate apersepiă? Și — iarăș — ținând samă, că predarea acelei bucăți să nu pestreacă timpul, ce-l folosim la predarea liberă, pentru-că timpul e foarte scump.

Di Boar zice: »Elevul, în urma acestei procederi (prin cetire), din punct de vedere psihologic, va apersepe cu mult mai bine, decât numai în cazul, când numai chiar din esplicare va învăță«. Părerea aceasta mă surprinde, pentru-că e lucru știut, că apersepierea în școala poporală se poate face cu succes deplin numai pe baza predării libere. Și odată apersepierea făcută în regulă, nu poate fi vorba, că prin cetire apersepierea ar fi mai bună. Căci dacă admitem aceasta, atunci cade de sine, că prin predarea liberă, s'ar fi făcut apersepiere în regulă. Și dacă de fapt apersepierea a fost slabă, prin predarea liberă, atunci ideile întregite, ori lămurite prin cetire din partea școlarului de sigur, că vor fi și mai *deochete*. Căci e cu neputință, ca elevul să înțaleagă cele cetite, dacă n'a înțales din predarea învățătorului. Înțalegerea din carte se poate aplică la cei-ce cercetează școalele secundare, ori superioare și la nici un caz la cei-ce cercetează școala elementară.

Tot curioasă e și părerea d-lui Boar, când zice, că prin cetire, se va confirmă adevărul spus prin învățător. Ei, bine, să poate, ca elevul să tragă la îndoială spusele învățătorului său? Dapoi că el ține la aceasta cu toată sfînțenia, chiar și în cazul, când învățătorul n'ar spune adevărul. Confirmarea prin bucata de cetit îl lasă rece;

combaterea îl pune în uimire, că cineva îndrăznește, a susținea contrarul celor spuse de învățătorul său!

Asemenea zice dl Boar, că trebuie dat elevului, să și vadă cele predate, spre ușorarea celor învățate. Vrea să zică, să dăm elevului cartea în mână, ca să vadă acolo cele explicate de învățător, luând în ajutor senzul vederii, care e atât de aproape de spirit. Da, e adevărat, că acest senz joacă mare rol la actul apercepierii, decât ca și la predarea liberă tot acest senz joacă rolul prim. Că doară nu-și va permite nime afirmarea, că la predarea liberă senzul vederii n'ar fi pus în activitate! Pentruce atunci provocare la acest senz? Și mai ales în cazul, că în carte elevul nu vede, de cât rânduri, în cari se află ziceri, cuvinte etc.

Încă ceva: dl Boar se face a nu mă înțalege, când mă ia peste picior cu bucățile de cetit de cuprins moral. Îl asigur însă pe dl Boar, că nici eu nu înțaleg alte bucați de cetit cu cuprins moral, decât cele ce se potrivesc în seclul XX. Doresc însă să se știe și de astădată, că și bucățile de cetit, stabilite pe baza științii reale, încă difer mult, în ce privește *cuprinsul moral*. Unele sunt săci, de tot săci, tocmai ca narațiunile, la cari se provoacă dl Boar. Eu însă prefer pe cele mai bogate în cuprins moral, de aceea am și făcut amintire despre ele în articolul meu.

g—n.

Trapezoidul sau deltoidul.¹⁾

(Lecțiune practică din Geometrie cu cl. VI. element.)

— ²⁾ Bagați seama și grijiți copiii! Astăzi vom învăța ceva nou, vom învăța să cunoaștem și să măsurăm suprafețele, cari n'au margini paralele. (Învăț. va face pe tablă una, sau mai multe figuri, scriindu-le deasupra numele și le va spune elevilor.)

Felul acesta de suprafețe se numesc: **trapezoid**.

— *Inv.*: Cum este fața aceasta? (Învățătorul va arăta figura.)

— *El*: Fața aceasta este patruunghiulară, fiindcă are 4 margini, cari se întâlnesc în 4 unghiuri.

Inv.: Ce suprafețe mai cunoașteți cari să aibă 4 margini?

El: Pătratul, romboul oblungul, romboidul și trapezul.

(Învățătorul face pe tablă figurile spuse ori singur ori prin atare elev, apoi întreabă:) Cum sunt marginile pătratului? Dar unghiurile?

El: Marginile pătratului sunt paralele, iar unghiurile sunt drepte.

Inv.: Cum sunt marginile și unghiurile oblungului și aseamănă-se cu ale pătratului?

El: Marginile oblungului încă sunt paralele iar unghiurile sunt drepte, dar se deosebește de pătrat, pentrucă e mai lung decât mai lat, pe când pătratul e într'o formă lat și lung.

Inv.: Ioane, deseamnă un romb. și apoi ne spune cum sunt marginile și unghiurile? Aseamănă-se cu pătratul ori cu oblungul?

¹⁾ Am tratat aceasta lecție, pentrucă încă nu am văzut nicăiri, chiar nici în cărțile de geometrie pentru școalele medii, ca să fie tractat practic — despre trapezoid, — deși obvin adeseori în viață și ar trebui să știm cu toții, căci nu ne strică.

²⁾ N'am pus numirea treptelor formale, ci am lăsat ca să le afle — cine se interesează — căci prea ni-se dă de-a gata ce avem să facem și, numai vom deveni prea comozi.

El: Rombul se aseamăna, cu ambii, pentrucă și el are 4 margini paralele, dar se deosebește prin aceea, că are două unghiuri ascuțite și 2 tâmpite.

Inv.: Desemnează, Petre, un »trapez« și spune prin ce se aseamăna ori se deosebește de către fețele cunoscute până acum?

El: (Face figura și judecându o comparează cu celelalte apoi răspunde:) Figura aceasta să asămăna cu celelalte, pentrucă si ea are 4 margini și 4 unghiuri, dar se deosebește pentrucă n'are numai 2 margini paralele, iar 2 sunt neparalele, o margine e mai lungă ca și cealaltă.

Inv.: Bine! Grijiți și luați seamă, că figurile de mai nainte aseamăna-se cu figurile ce vi-le-am făcut?

— (Învățătorul arată figura trapezoidului făcută la anunțare, îi face atenți pe elevi să observe bine apoi întreabă:) Cum am zis, că se numește figura aceasta?

El: Ați zis, că se numește trapezoid.

Inv.: Câte margini are și cum sunt între sine?

El: Are patru margini, dar nu sunt paralele.

Inv.: Se aseamăna figura aceasta cu celelalte (ori dacă se taie din chartie se poate numi și față) ori nu se aseamăna?

El: Se aseamăna, fiindcă are 4 margini și 4 unghiuri, dar nu se aseamăna întru toate, fiindcă marginile nu sunt paralele.

Inv.: Acum să însemnăm laturile cu literile a, b, c și d. Spuneți cum stă linia a față cu linia c? Iar linia b față de d?

El: Toate liniile sau marginile sunt între sine neparalele.

Inv.: Ca să putem cunoaște și mai bine acestea fețe, să le și măsurăm, să aflăm, cât e de mare locul cuprins între margini, dar mai nainte să vedem, aduceți-vă aminte cum se află, cât e de mare cuprinsul celorlalte suprafețe. Spunem Gheorghe cum se află suprafața pătratului? Cum se află loane a oblungului? Dar a triunghiului? Dar a trapezului? (Elevii vor da răspunsurile în parte co-

respunzătoare, pentru că li-sa repetat lecțiile trecute în mai multe rânduri.)

Inv.: Faceți mai multe figuri trapezoide și la fiecare margine puneți și mărimea cât credeți să fie. Acum grijiți, noi putem împărți trapezoidul în 2 treiunghiuri și calculăm suprafața unuia apoi la al doilea, după aceea adunându-le căpătăm suprafața trapezoidului. (Spune I. cum se află suprafața trapezoidului? dar a trapezului? Elevii vor da răspunsurile corespunzătoare). Vedeti, suprafața trapezoidului se mai află încă într'un chip — adecă facem din el fața regulată, și anume: între 2 laturi contrare luăm dela cea mai lungă și adaugăm la cea mai scurtă ca să fie asemenea, tot așa și cu celelalte două laturi contrare. Ce vom face *N.* cu laturile? — *El*: Le vom face asemenea, adecă luăm dela cea mai lungă și adaugăm la cea mai scurtă. — *Inv.*: Bine. Să zicem acum că laturea *a* e lungă de 26 metri, iar contrara ei *c* e numai de 18 metri, cum vom face să fie asemenea? *El*: Vom lua din cea de 26 și vom pune cătră cea de 18 m. — *Inv.*: Cât trebuie să punem să fie asemenea? (Elevul sta și să cugeta fără a da răspuns, iar învățătorul, prin inducere, îl face să afle cât fac laturile amândouă la oaltă și cât să vine pe una dacă împărțim suma mărimii în două?)

El: Dacă am pune din 26 cătră 18, ca să fie asemenea, atunci trebuie să luăm 4 metri, cari punându-i cătră 18 vor face 22 m. tocmai cât a ramas dacă am luat pe 4 din 26 metrii. *Inv.*: Bine. Iar dacă adaugem laturile și apoi le înjumătățim cât avem? *Elev*: Avem $26 + 18 = 44$ m. iar înjumătățit 22. — *Inv.*: Le zicem acum ca și celelalte două laturi opuse *b* și *d* sunt lungi: *b* 19 m. iar *d* 13 m. cât va fi o lature? (Elevii fiind acum deprinși vor calcula mai repede zicând:) Luăm dela 19 m. 3 și-i punem pe laturea cea de 13 m. ca să fie 16 m. cât a ramas pe laturea lungă.

Inv.: Bine. Acum faceți o figură cu 2 laturi lungi fiecare de 22 m. și cari se fie împreunate prin alte 2 de câte 16 m. — Bine. Ce față avem? *El*: Avem ablung.

Inv.: Vedeți dar noi putem face dintr'un trapezoid altă față regulată la care îi aflăm suprafața, după formele cunoscută. *La trapezoid aflăm suprafața mai bine așa: că adăugem la olaltă tot câte 2 fețe opuse* ($26 + 18$ și $19 + 13$) și le înjumătățim, iar sumele căpătate ($44 : 2 =$ și $32 : 2 = 16$) le înmulțim (22×16). Așa căpătăm suprafața trapezoidului. *Inv.*: Spune I. N. Gh. cum se află?

Vedeți dar, dacă vom împărți suprafața trapezoidului în suprafețe de câte un metru, atunci vom avea pe latura din jos un șir de 25 metri patrați și jumătate, pe al doilea șir de asupra celui dintâi vor fi mai puțin și tot așa până la marginea (latura) c — unii întregi alții jumătate — cari la olaltă vor da suma de 352 m. patrați.

(Învățătoiul arată o figură de carton ori altfel de hârtie în forma trapezoidului apoi întreabă:) Cu ce se asemăna figura aceasta? *El*: Se asemăna cu trapezoidul. — *Inv.*: Faceți și voi pe tablitele voastre câte două figuri: trapezoid și le însămnăți la fiecare latură cât sunt de lungi.

Inv.: Cât va fi de mare trapezoidul care are două laturi opuse: una de 16 m., ceialaltă de 14, iar din celelalte două: una de 18 metri și alta de 20 m.? (Elevul sigur nu va da răspuns corect și atunci *Inv.* va ajuta ca să dea răspunsul). Vom afla așa, că adăugem pe 16 cu 14, iar suma vom înjumătăți-o, căpătând coșientul 15, după aceea adăugem pe 18 cu 20 metri și suma o înjumătățim, iar la urmă numărul căpătat (19) îl vom înmulți cu 15, și vom căpăta suprafața ($19 \times 15 = 285$ m.)

Inv.: Pentru ce am făcut așa? (Elevii nu vor ști momentan). *Inv.*: Am făcut, ca să-l asemănăm. Grijiiți! (Face pe tablă un trapezoid — apoi prin niște linii reduce laturile lungi și adăugă laturile scurte — dândui figurei o față cu laturi paralele apoi întreabă de nou: Ce am făcut cu latura aceasta? *El*: Ați scurtat'o. *Inv.*: Dar acum cu acestea? *El*: Una ați scurtat'o, iar celelate două le-ați lungit. *Inv.*: Ce față cunoscută am căpătat prin aceea că am făcut laturile trapezului egale? *El*: Am căpătat un ob-

lung. *Inv.*: Cum se află suprafața? *El*: Dacă multiplicăm lungimea cu lățimea.

Inv.: Vedeți dară, de aceea am adăugat laturile opuse și le-am adunat, că apoi să le facem asemenea, prin ce am căpătat o suprafață cu margini paralele, a cărei mărime se află, dacă înmulțim lungimea cu lățimea.

Inv.: Cât va fi de mare trapezoidul care are laturile de $27 + 213 + 16$?

Cum aflăm suprafața trapezoidului?

(Pe baza cunoștințelor dela suprafețele învățate, face aplicarea).

Inv.: Dacă avem un loc în forma de trapezoid, cu două laturi opuse, de 26 și 22 m., iar celelalte două de 24 și 20, câți pomi putem sădi (planta) pe locul acela, dacă la fiecare pom îi trebuie loc de 24 m. \square ? *El*: (va răspunde cu nesiguranță). Căutăm cât face suprafața trapezoidului, apoi numărul acela — (își va aduce aminte că a mai lucrat în forma aceasta) îl împărțim prin 24.

Inv.: Bine — Spune și tu I. Gh. etc.

Inv.: Un proprietar are un loc în forma trapezoidului cu laturile $32 + 36$ și $28 + 24$ metri și vrea să-l sape (rigoleze) iar de fiecare m. \square plătește 4·5 fl. — Cât va fi de mare locul și cât va plăti?

(În forma aceasta dăm exemple pentru ocupațiunile de casă și repetându-se exemplele adeseori, elevii le vor însuși bine).

Petru Vancu.

Conferințe învăț. extraordinare.

În urma unui ordin au să se țină conferințe extraordinare, la cari are să participe și fostul comisar de examene din tractul respectiv.

Un gând foarte bun acesta, cu atât mai vârtos, că a isvorit în urma experiențelor făcute din partea comisarilor cu ocaziunea examenelor finale. — E natural însă, că ori ce acțiune își are timpul său când aceea să se poată efeptul cu succes. — Acei comisari, cari au făcut Ven. Consistor propunerea ținerii astorfel de conferințe, au avut în vedere timpul și modul potrivit pentruca astfel de conferințe să aibă succesul dorit. Și e semnificativ, că abia acum vin, ca această idee atât de salutară, să se aplice. Și oare vor avea aceste conferințe rezultatul dorit?... Eu unul nu pot crede. Nu. Pentrucă acum e timpul când cei mai mulți dintre învățători sunt pe isprăvite cu tot materialul de propus în școală, iar în loc de a repetă cele propuse, cred că nu va fi atât de naiv, ca să înceapă a face experiență de după îndrumările comisarului.

Deci și din acest punct de vedere însemnătatea acestor conferințe scade cu totul. De altă parte apoi, școala e atât de îngreunată în urma noiei legi școlare, încât bietul dascăl nu e sigur de ziua de mâine. — Unde mai pui apoi împrejurarea, că comisarii nu-s stabili și procedura lor nu e uniformă. Toate mă fac a crede, că speșele ce se fac cu ținerea astorfel de conferințe sunt zădarnice și fără vre-un folos real.

Da, ar avea aceste conferințe însemnătate mare atunci, când ele s'ar fi ținut conform propunerii făcute de un bine meritat coleg fost comisar, adecă, în lunile de vară, unde comisarul să țină prelegeri practice de model din vre-un studiu ori două — conform experienței făcute în tract. Și cari conferințe să dureze 1—2 săptămâni, după cum va afla comisarul respectiv de necesar. Și ar fi o necesi-

tate imperativă, ca toți comisarii să aibă aceeaș procedură. Căci unii judecă pe învățatori de după sporul prestat în școală, iar alții de după anuarul școlar. În ce privește rezultatul, unora le trebuie festivitate, paradă; alții se mulțumesc cu mai puțin, dar ceea ce e, să fie esență. Că aceasta nu e o învinuire, dovedește împrejurarea, că au fost pedepsiți învățatori, a căror examen a fost bun și laudabil, cu câte 40 cor., pentru inducerea greșită a anuarului¹⁾. Pentru o greșală în formă să fie pedepsiți învățatori cu familie grea, când și așa numai cu mare greutate își pot primi puținul salariu.

E greșala comisarului aceasta, pentru că el trebuie să știe, că rezultatul metodic e lucrul principal — și dacă acesta e bun, apoi greșala inducerii necorecte să micșorează de sine.

În timpul din urmă s'a zis mult, că învățătorii vacilează, n'au destulă tărie sufletească de a face front curentului, care tinde la nimicirea școlii. Nu, pentru că e chestie de pâine, și la ocaziuni date, învățătorii n'au avut destul sprijin moral și eventual și material, ca să poată fi susținuți atunci când și-au pus în joc viitorul lor și a familiei pentru o cauză comună. Ținuta lor a fost explicată fals, micile greșeli au fost privite prin microscop. Nu vreau să zic prin asta, că n'ar fi și de acelea greșeli, cari trag după sine pedepse juste. Acela, care cauzele comune le subordonează intereselor egoiste, merită a fi tras la răvaș. Acolo însă învățătorul n'a comis așa capitale greșeli și n'a derailat de pe ogașul binelui comun, nu se face nici un serviciu cauzei comune, când pentru greșeli de formă e amendat ori pus sub disciplinar. Căci e natural, ca fiecare acțiune să-și aibă reacțiunea sa. Și învățătorii văzându-se nedreptățiți, ușor pot să treacă dintr'o extremitate în alta.

¹⁾ Asupra procedurii respectivului comisar nu ne putem exprima — până când vor fi conferințele — dacă vor fi, ca să auzim motivele. (Red.)

Învățătorii întotdeauna au muncit cu abnegațiune și au fost cu supunere și devotament față de mai marii lor. O împrejurare aceasta, căreia i-a trecut vremea ca să fie luată drept servilism ori lipsă de ambițiune nobilă, care este motorul întru susținerea prestigiului de dascăl modern.

Se recere dela un comisar ca să aibă atâta tact și rutină pedagogică, ca să știe și să cunoască cărei împrejurări i-se poate atribui greșala constatată. Cred apoi și susțin, că sunt rari acei învățători, cari văzând bunele intențiuni ale comisarului, să nu-și recunoască greșala, și să nu primească bunele sfaturi întru îndreptarea și ușorarea sarcinei lor.

Un învățător.

Spicuri din revistele pedagogice.

Revista generală a învățământului Nr. 7, A. IV. (România) între alte scrieri interesante aduce o notiță iscălită de dl N. Bănescu, despre „Școalele primare franceze“, din care ni-se oglindează, ca școalele din Franța sunt de trei grade și anume: 1) Școala maternă. 2) Școala primară elementară și 3) Școala primară superioară.

Școala maternă încă se divizează: în școala, în care urmează copiii dela etatea de 2 ani impliniți până la etatea de 6 ani, și în școala, unde urmează copiii dela 4 până la 7 ani impliniți. Între acestea două feluri de școale e aceia deosebire, că pe când în cea dintâi numită pur „școala maternă“ se petrece timpul mai mult cu jocurile copilărești, pe atunci în a doua, pe lângă noțiuni de exerciții intuitive, se predau și exerciții de citire și scriere.

Deși școalele materne nu sunt obligatoare, ele sunt cercetate bine și dau școlariilor cunoștințe destule, ca pe când intră în școalele primare să înțeleagă și să priceapă cu ușurință, celea ce li-se propune.

Școala primară elementară cuprinde în sine de comun trei cursuri: curs preparator (un an) curs elementar (trei ani) și curs mediu (trei ani), iar în unele locuri și cursul superior, care e legătura între școala elementară și superioară, dar care aici, în legătură cu elementara, nu e obligator. Acestea cursuri sunt asemenea la sate ca și la orașe, cu aceia deosebire, că la orașe fiecare curs l-și are instructorul său, până când la sate — mai ales dacă-s mici — toată instrucția se concentrează în persoana unui învățător.

Dl Bunescu ne pune înainte programul unei școale — curs preparator — din Montpellier, din care vedem, că orele de prelegere, înainte de ameză, se încep la 8 și țin până la 11, iar după ameză se încep dela 1 și $\frac{1}{4}$ și țin până la 4 $\frac{1}{2}$ cu mici recreații. Programa în studii e destul de bogată, propunându-li-să chiar și Istoria, dar să nu uităm, — că în aceasta școală, care se aseamănă cu clasa I. din școalele noastre elementare, învățătorul n'are de lucru se învețe noțiunile de scris și citit, că acelea s'au propus deja în cursul matern.

Cursul elementar, pe lângă obiectele ce se propun în cursul preparator, are apoi Gramatica, — pe care se pune mare pondă — Geografia, Instrucția civică și alte multe, cari după ce învățătorul a finit lecția, elevii au să reasumeze în scris ceia-ce au răspuns. În acestea cursuri se pune pondă mare pe lucrările din limba maternă.

În *cursul superior* cunoștințele predate în cursul elementar și mediu se propun în mai mare estenziune. Oarele de prelegere sunt tot aceleaș, de asemenea și zilele. Recreația s'au ziua de vacanță e Joia, după cum e și la școlăle noastre rom. confesi-onale din Ungaria.

Din celea scrise de dl Bănescu observăm, că în Franția se pune un deosebit pondă pe tablă, — căci învățătorul ori ce lecție o reasumează și înscris — obligând elevii să facă și dănșii aceasta. — Un lucru, care și unii dintre învățătorii români din Ungaria'l practisăm din propriul îndemn, aflând că mai ușor pătrunde în firea elevului.

L'educateur, organul societății pedagogice din *Lausanne* (Elveția), care din spriginirea cea mare, ce i-se dă, numai din partea corpului didactic inferior și superior din Elveția română-franceză-italiană, a ajuns să numere al XLV. an de viață. Are deviza: Dumnezeu-, Umanitate- și patrie. Și apoi subț această deviză, dă la lumină mulțime de lucrări înțelepte, scrise de oameni, cari muncesc cu drag, pentru că se văd ajutați și spriginii de toți. Vieța li-e tichnită, căci se Ingrigesc să aibă traiu liniștit, atât comunele, cât și cantoanele — dar mai presus de tot — societatea pedagogică.

În lucrarea: „Resultatul examenelor pedagogice duple școale și duple comune pe 1907“, se face comparație între progresul din acest an și din cel anterior făcut în cetire (lecture), compozițiuni (composition), aritmetica (calcul), cunoștințe civice (connaissances civiques) etc. demonstrându-se prin percente, dacă s'au făcut înaintare ori regres, luându-se de exemplu școalele din cantonul *Vaud*, apoi comparativ județele din întreagă țara. În cronica școlară (chronique scolaire), se arată arangiarea salarelor învățătoarești din *Jura Bernois*. — Acest statuleț — care abia face, ca un colț din Ungaria, e preste tot muntos și oamenii numai cu

mare nevoie și câștigă traiul vieții. Cu toată greutatea aceasta nu cruță nimic, pentru-ca să înainteze lumina lor. Învățătorii sunt salarizați și de comună și de stat. Până aci au primit dela comună 450 fr. și dela stat 600 fr., acum s'a proiectat să primească dela comună 500, iar dela stat 700 fr. plus 100 fr. după anii de serviciu (quinquen).

La partea practică se fac lecții practice din „Geografie și Științele naturale“. Apoi se mai fac noțiuni ortografice, despre cuvintele radicale (sau literare), cari trebuie explicate elevilor, iar dacă sunt streine, li-se spune chiar și originea, pe lângă aceasta felul în care au să fie scrise.

Dăm model următoarele exemple, cari pot să fie înțelese: *Vallée*, *dérivé del val*. Il s'écrivait en viens francais avec un *l*; la forme letine *vallem* a omenès legdenx *l*. *Torrent*, du latin *torrentum*. On prononce les deux *r* *Pont*, du latin *pontem*. La finale *em* nonaccentuée tombe regu dièremment etc.

Tot lucruri de interes științific.

Schweizerische Lehrerzeitung, organul reuniunii învățătoresți din Elveția, apare în Zürich, ajungând anul 54 de existență. Așa se vede, ca învățătorii din aceasta țerișoară se pun pe întrecute — Germani și Francezi — ca să-și spriginească fiecare — cu mari sacrificii revista ce apare în limba lor maternă. Și bine și fac, că acela e om de omenie și cum se cade — care înainte de toate și iubește limba și neamul său.

Aceasta bogată revistă se ocupă în detalii cu organizarea tuturor școalelor din cautoanele germane ale Elveției și dă diferite proiecte pentru planuri de învățământ practic, începând cu școalele primare (Primarschule) și continuând cu școalele de canton (Kantonalschule), care sunt un fel de seminar și în cari se propune: Religia, limba germană, franceză, engleză și italiană apoi Istoria patriei și universală, geografia, matematica și geometria, contabilitate, pedagogie și muzică etc.

Tot în legătură cu acestea se dă un plan referitor la organizarea conferințelor învățătoresți.

Revista Asociației învățătorilor și învățătoarelor din România în numărul de pe luna Februarie are conținut bogat și variat. Se vorbește despre „Formarea caracterului“; despre „Bătăia în

școale“ — studiu care noi l'am tratat de atâtea ori și asupra căruia e discuție deschisă — urmând ca și noi să o discutăm de repetite ori. — Studiul „*Din păcatele noastre*“ e demn de atențiune, fiind dat ca răspuns unui învățător — care singur mai nainte a relevat răspunsul ce la primit acum. — Vorbește mai departe despre „*Învățământul primar din școlile din Bulgaria*“, care cu puține excepțiuni, se asemănă cu învățământul elementar din școlile noastre din Ungaria — dând într'o formă atât partea administrativă cât și educativă. — Se mai vorbește și despre „*Activitatea socială a învățătorilor*“ — asupra căreia vom reveni în unul din numerele viitori — și despre „*Chestia pedepselor școlare*“, tot propoziții, cari sunt demne de o discuție serioasă.

Néptanitok Lapja, organul oficios al învățătorilor din Ungaria, susținut de stat, cu numărul 9 inchie — o lucrare specială — ca dare de samă — despre motive de educație în școlile din America. — Autorul acestei lucrări, care se prezintă ca-și exmisul — mai bine zis corespondentul expert al Ministeriului din Ungaria — ne face o icoană destul de fidelă despre starea instituțiilor de învățământ americane.

Din acestea notițe omul desinteresat poate mult să învețe și să observe ce direcțiuni sănătoase a apucat învățământul din aceasta lume nouă. Când ne gândim, că noi, europenii, cât am trăit împreună și nici după atâtea veacuri nu ne înțelegem și nu putem da creșterii sau educațiunei o direcție sănătoasă, apoi numai ști ce să cugeți despre facultățile cu cari la inzestrat Dumnezeu pe om.

P. Vancu.

Informațiuni.

O conferință franceză s'a ținut la 6 Martie în sala mare a școlii civile din Arad. Profesorul francez, d. Antoine Charles, prin conferința sa, în care a citat fragmente din autorii francezi, ca Victor Hugo, Beaumarchais etc, a voit se arate publicului aradan, că cât de frumoasă și bogată e limba franceză. Dar aceasta bunăvoința a fost slab respălită, deoarece afară de 4 francezi și 3 români — după cum spune „Tribuna“ — numai un singur maghiar s'a prezentat. Ei, ce să faci, dacă ținem cu atâta scumpătate la limba noastră ?!

Producțiune artistică. Un mănunchiu de tineri seminarisți din Arad au ținut să-și arate vrednicia și afară de școală. Sub conducerea elevului Adrian Popescu au format un cor, care a delectat publicul cu cele mai frumoase și grele piese. Iar maeștrul a executat cu vioara piesele „Allegro“ de Beriat și „Reveria“ de Schuman.

Pe cât a fost de mare insultețirea tinerimei, ca să poată delecta publicul, pe atât a fost acesta de nepăsător — neluând seama de chemarea acelora, care vreau să arate că nu de geaba iau trimis părinții la școală... Noi n'avem drept să-i judecăm. Bagseamă, fiindcă au fost Duminecă, oamenii au trebuit se odihnească și doar — să tragă la măsea.

Pentru „**Bibliotecile școlare**“. În Austria de jos, fără a fi luate în socotința și școlile din Viena, s'au spesat în anul trecut, cu bibliotecile școlare, frumoasa sumă de 60000 coroane. — Oare noi Românii când vom spesa barem a 10 parte cu bibliotecile noastre școlare ?

Școale închise. S'a început deja. Rând pe rând să închid școlile profesionale fără deosebire că sunt unite — ori nu-s unite de fel (?) În săptămânile trecute s'au închis în cottul Făgăraș, iar în zilele din urmă sau închis în Selagiu și Bihor. Urmează acum altele. Mai bine s'ar închide toate să ne știm deoparte.

Solviri. Au solvit abonamentul: Mihail Veliciu (advocat) 5 cor. Iuliu Vuia (inv.) 5 cor. Ioan Roșu (inv.) 5 cor. și Traian Vătan (preot) 5 cor.

Revista literară.

„Luceafărul“ Nr. 5 are următorul cuprins: Gh. Tulbure — Coloniile macedo-române din Ungaria și tinerețea mitropolitului Șaguna. — Elena Farago Uitare (poesie). Ioan Adam — Poema în proză. Oglinda G. Rotică — Lacul morții, Visătorul (poesie) Martirul Cristoșilor. G. Bogdan-Duică — Corespondență din București: Maria Cunțan Poezie, E. Hodoș Pagini streine. Cronică. Ilustrațiuni de Gropean și Brâncuși.

„Țara noastră“ — deși e ziar mai mult politic, prezentă însă notițe literare într'o limbă frumoasă, care ar fi bine dacă ni-am putea-o însuși toți ungurenii — dar și ardelenii, cu deosebire cei din părțile de nord și nordvestul acestui ținut.

„Gazeta de Duminică“, acest luceafăr al părților românești de puțin cunoscute cum se cade, luminează — dând știri bune și lecturi foarte instructive — atât celor cei credeam perduți, cât și celor ce se interesează de viața fraților de un sânge.

Posta Redacției.

Amicului Ch. — Te rog să nu mai faci reproșuri că nu apare revista la timp, căci vezi, legea nouă chiar și pe membrii comitetului de redacție ia făcut indispuși — de nu mai scriu, necum să mai scrie și alții — ca să avem de dat cetitorilor lucruri nouă, apoi singur cu atâtea ocupații cum mă știi, — nu pot să dau la timp celor ce toate le trebuesc. — De-și știi bine, că sarcina, ce-mi e încredințată, o fac fără nici o rebonificare — nu poți face nimănuia pe plac și la timp, când voește. Dacă am luat însă asupra mea sarcina o voiu esecută-o cât mă vor servi forțele.

Nuțule dragă! Deși te-ai depărtat, noi nu te-am uitat, caută că și tu să nu ne uiți. Pe la noi începe letargia.

Dlui — *nedescifrabil* — „Foaia Școlastică“ nu am primit'o de mult, deci nu știm ce mai scrie, știm că e scrisă de profesori și apoi ce să faci, că nouă nu ne ajută dnii profesori, ori doară nu vreau să le cunoaștem ideile. Așa e timpul. Una ori alta!?

Aviz!

Onoratele Redacțiuni dela următoarele reviste și ziare sunt rugate a ne trimite *schimbul obicinuit*, căci altcum și noi vom sistă trimțterea revistei noastre :

Lupta și Poporul Român Budapesta, Revașul Cluș, Foaia Școlastică Blaș, Foaia Diecezană Caransebeș, Meseriașul Român Lugoș, Gazeta Transilvaniei Brașov, Asociațiunea (Astra) Sibiiu, Convorbiri critice București, Frăția românească Iași, Lumea literară Cernăuț.

PETRU VANCU,
inv.-redactor
(în Magyarád — Aradmegye).

